

, roda el món

internacional@setmanaridirecta.info

L'ARGENTINA · EL BARRI DEL CARRER CAMINITO GENERA XARXES DE SOLIDARITAT PER REVERTIR LA POBRESA

La Boca, entre la pobresa i el flaix

CHRISTIAN OSTROSKY

Les façanes de metall pintades de colors vius són la imatge més buscada per les càmeres de les turistes

Jordi Molina
Buenos Aires (Argentina)

Els grups de turistes envaeixen cada dia el pintoresc barri de la Boca. Les casetes amb façanes de metall pintades de colors vius serveixen de diària per als objectius Nikon de les visitants, repartides massivament entre Caminito i la Bombonera. Darrere les parets de llauna, però, s'amaga la crua realitat d'un dels barris més castigats de Buenos Aires, una ciutat de contrastos on el sud abandona la cara amarga del *glamour porteño*.

Els elevats índexs d'atur, fracàs escolar i exclusió social reflecteixen la situació de pobresa que viu la zona sud de la capital argentina. La Boca, tot i ser un dels barris més atractius per a les visitants, no s'escapa d'aquesta estadística alarmant. Les organitzacions no governamentals alerten que més de la meitat del seu veïnat viu per sota del llindar de pobresa. "No sempre ha estat així", assenyalava el professor d'història Héctor Yúnez. Abans que la febre groga colpegés la capital argentina, durant la segona meitat del segle XIX, les classes benestants poblaven el sud de la ciutat. No obstant això, la proximitat al *riachuelo*, principal punt d'infecció del virus, va

provocar un èxode massiu de la burgesia cap al nord. Les casernes van quedar buides i ràpidament es van omplir d'immigrants, la majoria provinents de l'Estat espanyol i Itàlia, que van dividir aquests grans edificis en petits apartaments de pocs metres quadrats on, avui dia, malviuen famílies senceres. Paradoxalment, les façanes de metall dels habitatges del barri són el principal atractiu turístic de la zona.

Més de la meitat del veïnat del barri de la Boca viu per sota del llindar de pobresa

Molts *porteños* alerten del risc que suposa passejar per la Boca, sobretot si es pretén recórrer els carrers allunyats de Caminito, icona turística per excel·lència. Ara bé, més enllà de les precaucions que cadascú pot prendre en qualsevol visita, el reclam més apassionant d'aquest barri històric són les iniciatives socials. Precissament, aquesta és l'essència de la seva figura més representativa, el pintor Quinquela Martín (1890-

1977), artífex del teixit assistencial de la Boca d'avui. "Li devem molt, a Quinquela", explica Estela Suárez, treballadora social de la Fundació para el Bienestar de la Gente, on cada dia atenen entre 150 i 200 infants en edat de primària que hi van per alimentar-se. "Ofereim un dinar reforçat, ja que alguns d'ells viuen en famílies que no tenen res per sopar", explica la seva companya Carolina Brizuela, una de les deu treballadores de la fundació, que compta també amb una xarxa de voluntàries que comparteixen classes de reforç i d'un equip de psicòlogues. Malauradament, més de la meitat dels projectes presentats a les institucions són denegats.

El cartró com a mitjà de vida

Entre el caos del trànsit de la Boca i els gossos que passen mig coixos pels carrers, s'obren pas els carros arrossegats per cavalls, des d'on, a cada cantonada, salten els infants, a la caça de qualsevol tipus de cartró. Són els anomenats *cartoneros*, que es guanyen la vida amb la venda d'aquest material. Es tracta d'un ofici de subsistència molt estès a tota la ciutat, principalment als barris amb més producció publicitària, però és en la senzillesa de la Boca on trobem una de les seves compradores més

fidels i entranyables: l'editorial Eloisa la Cartonera.

Vuit treballadores dediquen el seu temps a transformar aquesta matèria primera en llibres. "Algunes editorials que simpatitzen amb la nostra funció ens presten textos, que imprimim i adornem amb portades de cartró fetes per nosaltres", explica Míriam, orgullosa. Cada paquet de cartró es paga a 25 centaus i, en un dia, poden arribar a comprar desenes de capsos, que permeten que els cartoneros obtinguin un sou, ínfim però vital. "Sense col·laboració privada, no existiríem", afegeix Quimi, un altre treballador, que denuncia la manca de suport públic que rep l'associació. La falta de recursos públics s'ha d'emmarcar en un context polític de tensió, en què la gestió kirchnerista viu una important onada de rebuig. Una part notable de la societat, com mostren les desenes de milers de persones que es van aplegar al centre de la capital el 8 de novembre, considera populista el mètode de contractació social d'un govern que, com els corrents peronistes -salvant les distàncies-, desperta odis i passions.

Art per a tothom

A la Boca, els índexs de fracàs escolar se situen molt per sobre dels

CARLOS REUSSER MONSALVEZ

Mural en record de les desaparegudes durant la dictadura militar argentina (1976-1983) a la Boca

de les zones benestants de la ciutat. Per aquest motiu, fa deu anys, la Fundació Proa va escollir aquesta porció de la capital federal per posar les bases del seu projecte cultural. Andrés Herrera, el responsable de premsa, relata el repte que ha significat per a l'entitat traçar un circuit de mostres en aquesta zona: "Posem en circulació exposicions de primer nivell per apropar el millor de l'art i la cultura al barri". L'excel·lència de les mostres de Proa contribueix a empoderar un barri on el veïnat difícilment consumeix art i les visites guiades per a escoles de la zona pretenen despertar la sensibilitat i la curiositat del jovent per la creació.

Aquesta és part de l'altra cara de la Boca, coneguda arreu del món per ser el bressol del futbol argentí i castigada durament pels estereotips de perillositat que circulen per Buenos Aires, que emboïren la tasca humana que hi ha al darrere. Una tasca que recull el llegat d'Evita Peron, la dona que, per algunes, va canviar el concepte de caritat pel de justícia social a l'Argentina. Segurament, potser la màgia de la Boca d'avui s'hagi de buscar lluny del recorregut del bus turístic i deixar-se seduir, com sol passar, per la solidaritat que aflora als racons més humils.